

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (četrti senat)

z dne 10. aprila 2014*

„Predlog za sprejetje predhodne odločbe — Intelektualna lastnina — Avtorska pravica in sorodne pravice — Usklajevanje nekaterih vidikov avtorske in sorodnih pravic v informacijski družbi — Direktiva 2001/29/ES — Člen 5(2)(b) in (5) — Pravica reproduciranja — Izjeme in omejitve — Reprodukcijska za zasebno rabo — Zakonitost vira kopije — Direktiva 2004/48/ES — Področje uporabe“

V zadevi C-435/12,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Hoge Raad der Nederlanden (Nizozemska) z odločbo z dne 21. septembra 2012, ki je prispela na Sodišče 26. septembra 2012, v postopku

ACI Adam BV in drugi

proti

Stichting de Thuis kopie,

Stichting Onderhandeligen Thuis kopie vergoeding,

SODIŠČE (četrti senat),

v sestavi L. Bay Larsen, predsednik senata, K. Lenaerts, podpredsednik Sodišča, v funkciji sodnika četrtega senata, M. Safjan, J. Malenovský (poročevalec), sodnika, in A. Prechal, sodnica,

generalni pravobranilec: P. Cruz Villalón,

sodna tajnica: M. Ferreira, glavna administratorica,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 9. oktobra 2013,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za ACI Adam BV in druge D. Visser, odvetnik,
- za Stichting de Thuis kopie in Stichting Onderhandeligen Thuis kopie vergoeding T. Cohen Jehoram in V. Rorsch, odvetnika,
- za nizozemsko vlado C. Schillemans in M. Noort, agentki,
- za špansko vlado M. García-Valdecasas Dorrego, agentka,

* Jezik postopka: nizozemščina.

- za italijansko vlado G. Palmieri, agentka, skupaj s P. Gentilijem, avvocato dello Stato,
- za litovsko vlado D. Kriauciūnas in J. Nasutavičienė, agenta,
- za avstrijsko vlado A. Posch, agent,
- za Evropsko komisijo J. Samnadda in F. Wilman, agenta,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 9. januarja 2014
izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 5(2)(b) in (5) Direktive 2001/29/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. maja 2001 o usklajevanju določenih vidikov avtorske in sorodnih pravic v informacijski družbi (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 17, zvezek 1, str. 230) ter Direktive Evropskega parlamenta in Sveta 2004/48/ES z dne 29. aprila 2004 o uveljavljanju pravic intelektualne lastnine (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 17, zvezek 2, str. 32).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med družbo ACI Adam BV in nekaterimi drugimi podjetji (v nadaljevanju: ACI Adam in drugi) na eni strani ter Stichting de Thuis kopie (v nadaljevanju: Thuis kopie) in Stichting Onderhandelingen Thuis kopie vergoeding (v nadaljevanju: SONT), dvema skladoma, na drugi strani, od katerih je prvi zadolžen za pobiranje in razdeljevanje nadomestila, katerega plačilo je naloženo proizvajalcem ali uvoznikom nosilcev, namenjenih reprodukciji literarnih, znanstvenih ali umetniških del, ki se opravi z namenom zasebne uporabe (v nadaljevanju: nadomestilo za kopijo v zasebne namene), drugi pa za določitev višine tega nadomestila, glede tega, da SONT za določitev višine navedenega nadomestila upošteva škodo, nastalo zaradi kopij, narejenih iz nezakonitega vira.

Pravni okvir

Pravo Unije

Direktiva 2001/29

- 3 V uvodnih izjavah 22, 31, 32, 35, 38 in 44 Direktive 2001/29 je navedeno:
 - (22) Cilja ustrezne podpore razširjanju kulture se ne sme doseči z žrtvovanjem strogega varstva pravic ali z dopuščanjem nezakonitih oblik distribuiranja ponarejenih ali piratskih del.

[...]

 - (31) Zagotoviti je treba pravično ravnotežje pravic in interesov med različnimi kategorijami imetnikov pravic, pa tudi med različnimi kategorijami imetnikov pravic in uporabnikov varovanih predmetov.[...]

(32) Ta direktiva določa izčrpno naštete izjeme in omejitve pravice reproduciranja ter pravice priobčenja javnosti. Nekatero izjeme ali omejitve se nanašajo le na pravico reproduciranja, kjer je to primerno. Ta seznam ustrezno upošteva različne pravne tradicije v državah članicah, hkrati pa je njegov cilj zagotoviti delujoč notranji trg. Države članice naj koherentno uporabljajo te izjeme in omejitve, kar bomo ocenjevali ob pregledu izvedbenih predpisov v prihodnosti.

[...]

(35) V določenih primerih izjem ali omejitev naj imetniki pravic prejmejo pravično nadomestilo, ki jim bo ustrezno nadomestilo uporabo njihovih varovanih del ali predmetov sorodnih pravic. Pri določanju oblike, podrobne ureditve in možne ravni takšnega pravičnega nadomestila naj se upoštevajo posebne okoliščine vsakega primera. Pri ocenjevanju teh okoliščin bi lahko bil koristen kriterij potencialna škoda, ki jo zadevno dejanje povzroči imetnikom pravic. V primerih, ko so imetniki pravic že prejeli plačilo v kaki drugi obliki, na primer kot del licenčnine, jim ne pripada nobeno posebno ali ločeno plačilo. Stopnja pravičnega nadomestila naj polno upošteva stopnjo uporabe tehničnih zaščitnih ukrepov, ki jih predvideva ta direktiva. V določenih situacijah, ko je škoda imetnika pravic minimalna, plačilo ni potrebno.

[...]

(38) Državam članicam je treba omogočiti, da predvidijo izjemo ali omejitev pravice reproduciranja za določene tipe reprodukcije avdio, vizualnega in avdiovizualnega gradiva za privatno uporabo, kar spremlja pravično nadomestilo. To lahko zajema uvedbo ali nadaljevanje sistemov nadomestil, ki bodo nadomestile škodo, povzročeno imetnikom pravic. Čeprav razlike med takšnimi sistemi nadomestil vplivajo na delovanje notranjega trga, te razlike glede analognega privatnega reproduciranja ne bi smele bistveno vplivati na razvoj informacijske družbe. Digitalno privatno razmnoževanje bo verjetno bolj razširjeno in bo imelo večji ekonomski učinek. Tako je treba ustrezno upoštevati razliko med digitalnim in analognim privatnim razmnoževanjem ter ju v določenih pogledih razlikovati.

[...]

(44) Izjeme in omejitve, ki jih predvideva ta direktiva, je treba uporabljati v skladu z mednarodnimi obveznostmi. Takšne izjeme in omejitve se ne smejo uporabljati na način, ki vpliva na legitimne interese imetnika pravic ali ki nasprotuje normalnemu izkoriščanju njegovega dela ali predmeta sorodnih pravic. Določanje takšnih izjem ali omejitev s strani držav članic naj še posebej ustrezno odraža povečan ekonomski vpliv, ki ga lahko imajo takšne izjeme ali omejitve v kontekstu novega elektronskega okolja. Torej je mogoče, da je obseg določenih izjem ali omejitev še bolj omejen, kadar gre za določene nove rabe varovanih del in predmetov sorodnih pravic.“

4 Člen 2(a) Direktive 2001/29 določa:

„Države članice predvidijo za spodaj naštete izključno pravico, da dovolijo ali prepovedo, neposredno ali posredno, začasno ali stalno, reproduciranje na vsak način in v vsaki obliki, v celoti ali deloma:

(a) avtorjem za njihova dela [...]"

5 Člen 5(2) in (5) te direktive določa:

„2. Države članice lahko predvidijo izjeme in omejitve pravice reproduciranja iz člena 2 v naslednjih primerih:

[...]

(b) v zvezi z reprodukcijami v katerem koli mediju, ki jih izdelava fizična oseba za privatno uporabo in v namene, ki niso niti posredno niti neposredno komercialni, ob pogoju, da imetniki pravic prejmejo pravično nadomestilo, pri katerem se upošteva uporaba ali neuporaba tehničnih ukrepov po členu 6 na zadevnem delu ali predmetu;

[...]

5. Izjeme in omejitve iz odstavkov 1, 2, 3 in 4 naj se uporabijo le v določenih posebnih primerih, ki niso v nasprotju z normalnim izkoriščanjem dela ali drugega predmeta in ne vplivajo pretirano na legitimne interese imetnika pravic.“

6 Člen 6 navedene direktive določa:

„1. Države članice predvidijo ustrezno pravno varstvo proti izogitvi katerim koli tehničnim ukrepom, ki jih zadevna oseba izvaja v vednosti, da si prizadeva za ta cilj, oziroma ob verjetnosti, da ve, da si prizadeva za ta cilj.

[...]

3. Za namene te direktive izraz ‚tehnični ukrepi‘ pomeni vsakršno tehnologijo, napravo ali komponento, ki je ob običajnem obratovanju namenjena preprečevanju ali oviranju dejanj v zvezi z deli in predmeti sorodnih pravic, ki jih ni dovolil imetnik pravic avtorske ali katere koli sorodne pravice, predvidene v zakonu, oziroma pravice *sui generis*, ki jo predvideva poglavje III Direktive 96/9/ES. Tehnični ukrepi se štejejo za ‚dejanske‘, kadar uporabo varovanega dela ali predmeta sorodnih pravic nadzorujejo imetniki pravic z uporabo nadzorovanega dostopa ali zaščitnega postopka, na primer šifriranja, kodiranja ali druge transformacije dela oziroma predmeta sorodnih pravic ali mehanizma za nadzor razmnoževanja, ki doseže cilj zaščite.

4. Ne glede na pravno varstvo, ki ga predvideva odstavek 1, v odsotnosti prostovoljnih ukrepov, ki jih sprejmejo imetniki pravic, vključno z dogovori med imetniki pravic in drugimi zadevnimi strankami, države članice sprejmejo primerne ukrepe za zagotovitev, da imetniki pravic omogočijo upravičencu do izjeme ali omejitve, predvidene v nacionalnem zakonu v skladu s členom 5(2)(a), (2)(c), (2)(d), (2)(e), (3)(a), (3)(b) ali (3)(e), sredstva za uživanje takšne izjeme ali omejitve v obsegu, nujnem za uživanje takšne izjeme ali omejitve, in kjer ima ta upravičenec zakonit dostop do zadevnega varovanega dela ali predmeta.

[...]“

Direktiva 2004/48

7 Člen 1 Direktive 2004/48 opredeljuje njen predmet:

„Ta direktiva se nanaša na ukrepe, postopke in pravna sredstva, ki so potrebna za zagotovitev uveljavitve pravic intelektualne lastnine. V tej direktivi izraz ‚pravice intelektualne lastnine‘ vključuje pravice industrijske lastnine.“

8 Člen 2 te direktive, ki določa njeno področje uporabe, v odstavku 1 določa:

„Brez poseganja v sredstva, ki jih ali jih lahko predvideva zakonodaja Skupnosti ali nacionalna zakonodaja, če so lahko ta sredstva ugodnejša za imetnike pravic, se ukrepi, postopki in pravna sredstva, predvideni v tej direktivi, uporabljajo v skladu s členom 3 za katero koli kršitev pravic intelektualne lastnine, kot je predvidena v pravu Skupnosti in/ali nacionalnem pravu zadevne države članice.“

Nizozemsko pravo

- 9 Člen 1 zakona o avtorski pravici (Auteurswet, Stb. 2008, št. 538, v nadaljevanju: AW) avtorju literarnega, znanstvenega ali umetniškega dela ali njegovim pravnim naslednikom med drugim priznava izključno pravico do reproduciranja tega dela v okviru omejitev, določenih z zakonom.
- 10 Člen 16c(1) in (2) AW uvaja načelo nadomestila za kopijo v zasebne namene. Ta določba določa:
- „1. Za kršitev avtorske pravice na literarnem, znanstvenem ali umetniškem delu se ne šteje reproduciranje dela, v celoti ali delno, na nosilcu, ki je namenjen izvajanju, predstavitvi ali razlagi določenega dela, če se to reproduciranje izvaja brez neposrednega ali posrednega pridobitnega namena in je namenjeno izključno lastni vaji, študiju ali uporabi fizične osebe, ki reproducira.
2. Za reproduciranje v smislu odstavka 1 mora biti avtorju ali njegovim pravnim naslednikom izplačano pravično nadomestilo. Nadomestilo plača proizvajalec ali uvoznik nosilca v smislu odstavka 1.“
- 11 Člen 1019h zakonika o pravnem postopku (Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering), s katerim je prenesen člen 14 Direktive 2004/48, določa:
- „Če je to potrebno, se stranki, ki s svojimi predlogi ni uspela, ne glede na določbe drugega odstavka dvanajstega oddelka drugega naslova prve knjige in člena 843a(1) naložijo razumno visoki in sorazmerni stroški postopka in drugi stroški, ki jih je priglasila stranka, ki je s svojimi predlogi uspela, razen če to ne bi bilo pravično.“

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

- 12 Družba ACI Adam in drugi so uvozniki in/ali proizvajalci praznih nosilcev, kakršni so CD in CD-R.
- 13 Družba ACI Adam in drugi morajo v skladu s členom 16c Thuiskopie plačati nadomestilo za kopijo v zasebne namene, katerega višino določi SONT.
- 14 Družba ACI Adam in drugi menijo, da je napaka, da se v zvezi s tem zneskom upošteva škoda, ki morda lahko nastane imetnikom avtorskih pravic zaradi kopij, narejenih iz nezakonitega vira.
- 15 Družba ACI Adam in drugi so zato zoper Thuiskopie in SONT vložili tožbo pri Rechtbank te 's-Gravenhage (sodišče v Haagu), s katero so v bistvu trdili, da je nadomestilo za kopijo v zasebne namene iz člena 16c(2) AW namenjeno le nadomestitvi škode, ki jo imajo imetniki pravic zaradi reproduciranja, ki spada v okvir člena 16c(1), in da se pri določitvi višine nadomestila za kopiranje v zasebne namene ne sme upoštevati nadomestila škode, ki je nastala zaradi kopiranja del iz nezakonitega vira.
- 16 Rechtbank te 's-Gravenhage je tožbo družbe ACI Adam in drugih zavrnilo s sodbo z dne 25. junija 2008.
- 17 Družba ACI Adam in drugi so pri Gerechtshof te 's-Gravenhage (pritožbeno sodišče v Haagu) zoper to sodbo vložili pritožbo. To sodišče je s sodbo z dne 15. novembra 2010 potrdilo sodbo Rechtbank te 's-Gravenhage.
- 18 Predložitveno sodišče, pri katerem so družba ACI Adam in drugi zoper to sodbo vložili kasacijsko pritožbo, meni, da Direktiva 2001/29 ne določa, ali je treba pri določitvi pravičnega nadomestila iz člena 5(2)(b) te direktive upoštevati reproduciranje, ki se opravi iz nezakonitega vira.

19 V teh okoliščinah je Hoge Raad der Nederlanden prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

- „1. Ali je treba člen 5(2)(b) – po potrebi v povezavi s členom 5(5) – [Direktive 2001/29] razlagati tako, da tam navedena izjema, ki se nanaša na avtorske pravice v zvezi z reproduciranjem, ki ustreza merilom, navedenim v tem členu, velja ne glede na to, ali so primerki dela, ki je podlaga za reproduciranje, v razpolagalno sfero zadevne fizične osebe prišli po zakoniti poti – se pravi brez kršitve avtorskih pravic imetnikov teh pravic – ali pa velja ta izjema le za reproduciranje na podlagi primerkov, ki so prišli v razpolagalno sfero zadevne fizične osebe, ne da bi bile kršene avtorske pravice?
2. a) Če se sprejme zadnja trditev iz prvega vprašanja, ali lahko uporaba tristopenjskega preizkusa iz člena 5(5) Direktive [2001/29] povzroči, da se področje uporabe izjeme iz člena 5(2) te direktive razširi, ali pa je lahko posledica uporabe tega preizkusa, le da se področje uporabe te izjeme zoži?
- b) Če se sprejme zadnja trditev iz prvega vprašanja, ali je določba nacionalnega prava, po kateri je treba za reproduciranje, ki ga opravi fizična oseba za uporabo v zasebne namene in brez neposrednega ali posrednega komercialnega namena, plačati pravično nadomestilo ne glede na to, ali je zadevno reproduciranje na podlagi člena 5(2) Direktive [2001/29] dovoljeno – ne da bi ta določba imetnikom pravic omejevala pravico do prepovedi reproduciranja ali pravico do povračila škode – v nasprotju s členom 5 Direktive o avtorski pravici ali katero koli drugo določbo evropskega prava?

Ali je za odgovor na to vprašanje ob upoštevanju tristopenjskega preizkusa iz člena 5(5) Direktive [2001/29] o avtorski pravici upošteveno, da tehnični ukrepi, namenjeni preprečevanju nezakonitega izdelovanja kopij v zasebne namene, (še) ne obstajajo?

3. Ali se Direktiva 2004/48 uporabi za spor, kakršen je predložen, v katerem – potem ko je ena od držav članic na podlagi člena 5(2)(b) Direktive [2001/29] proizvajalcem in uvoznikom nosilcev, ki so primerni za reproduciranje del in temu namenjeni, naložila, da morajo v tem členu določeno pravično nadomestilo nakazati organizaciji, ki jo je ta država pooblastila za zbiranje in razdeljevanje pravičnega nadomestila – zavezanec za plačilo predlaga, naj sodišče na podlagi nekaterih spornih okoliščin, ki so upoštevne za določitev pravičnega nadomestila, odloči v škodo omenjene organizacije, ki temu oporeka?“

Vprašanja za predhodno odločanje

Prvo in drugo vprašanje

- 20 Predložitveno sodišče s prvim in drugim vprašanjem, ki ju je treba obravnavati skupaj, v bistvu sprašuje, ali je treba pravo Unije, zlasti člen 5(2)(b) Direktive 2001/29 v povezavi s členom 5(5) razlagati tako, da nasprotuje nacionalnemu predpisu, kakršen je ta v postopku v glavni stvari, ki položaja, v katerem je vir, iz katerega se opravi reproduciranje v zasebne namene, zakonit, ne razlikuje od položaja, v katerem je ta vir nezakonit.
- 21 Na splošno je treba opozoriti, da v skladu s členom 2 Direktive 2001/29, države članice avtorjem za njihova dela priznavajo izključno pravico, da dovolijo ali prepovedo, neposredno ali posredno, začasno ali stalno, reproduciranje na vsak način in v vsaki obliki, v celoti ali deloma, in to na način, da lahko v skladu s členom 5(2) te direktive te države članice določijo izjeme in omejitve navedene pravice.

- 22 V zvezi z obsegom teh izjem in omejitev je treba opozoriti, da je treba v skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča določbe direktive, ki odstopajo od splošnega načela, ki ga uvaja ta direktiva, razlagati ozko (sodba Infopaq International, C-5/08, EU:C:2009:465, točka 56 in navedena sodna praksa).
- 23 Iz tega je razvidno, da je treba izjeme in omejitve iz člena 5(2) Direktive 2001/29 razlagati ozko.
- 24 Poleg tega je treba opozoriti, da člen 5(5) te direktive zahteva, naj se izjeme in omejitve uporabijo le v določenih posebnih primerih, ki niso v nasprotju z običajnim izkoriščanjem dela ali drugega predmeta in ne vplivajo pretirano na legitimne interese imetnika pravic.
- 25 Toda, kot je razvidno iz njenega besedila, ta določba Direktive 2001/29 zgolj podrobneje določa pogoje uporabe izjem in omejitev pravice reproduciranja, ki so dovoljene na podlagi člena 5(2) te direktive, in sicer, da so navedene izjeme in omejitve dovoljene le v določenih posebnih primerih, da niso v nasprotju z običajnim izkoriščanjem dela ali predmeta sorodnih pravic, in da neupravičeno ne škodijo legitimnim interesom imetnika pravic. Člen 5(5) te direktive torej ne opredeljuje vsebine različnih izjem in omejitev iz člena 5(2), temveč ga države članice uporabljajo zgolj v primeru teh izjem.
- 26 Namen člena 5(5) Direktive 2001/29 tako ni niti vplivati na vsebino določb iz člena 5(2) te direktive niti med drugim razširiti obseg izjem in omejitev, ki so v njem določene.
- 27 Poleg tega iz uvodne izjave 44 Direktive 2001/29 izhaja, da je bil namen zakonodajalca Unije zagotoviti, da se – če države članice določijo izjeme ali omejitve, ki so določene v tej direktivi – obseg teh izjem ali omejitev dodatno zmanjša glede nekaterih novih del, ki so varovana z avtorsko pravico, ali predmetov sorodnih pravic. Niti ta uvodna izjava niti nobena druga določba navedene direktive pa ne določata možnosti držav članic, da razširijo obseg teh izjem ali omejitev.
- 28 Natančneje, države članice na podlagi člena 5(2)(b) Direktive 2001/29 določijo izjeme od izključne pravice reproduciranja, ki jo ima avtor na svojem delu, v zvezi z reprodukcijami v katerem koli mediju, ki jih izdelata fizična oseba za uporabo v zasebne namene in v namene, ki niso niti posredno niti neposredno komercialni (v nadaljevanju: izjema razmnoževanja v zasebne namene).
- 29 Toda v tej določbi ni izrecne navedbe glede zakonitosti ali nezakonitosti vira, iz katerega se lahko reproducira delo.
- 30 Zato je treba besedilo navedene določbe razlagati ob uporabi načela ozke razlage, kot je to poudarjeno v točki 23 te sodbe.
- 31 Taka razlaga zahteva, da je treba člen 5(2)(b) Direktive 2001/29 razumeti tako, da izjema zasebnega razmnoževanja imetnikom avtorske pravice res prepoveduje, da bi se sklicevali na svojo izključno pravico da dovolijo ali prepovedo reprodukcijo v zvezi z osebami, ki naredijo kopije njihovih del v zasebne namene, nasprotuje pa temu, da bi to določbo razumeli tako, da imetnikom avtorske pravice – poleg te izrecno določene omejitve – nalaga, naj dopuščajo kršitve njihovih pravic, do katerih lahko pride ob izdelavi kopij v zasebne namene.
- 32 Ta ugotovitev je poleg tega potrjena s kontekstom, v katerega spada člen 5(2)(b) Direktive 2001/29 ter s cilji tega člena.
- 33 Prvič, iz uvodne izjave 32 Direktive 2001/29 je razvidno, da mora seznam izjem iz člena 5 te direktive zagotoviti ravnovesje med različnimi pravnimi tradicijami v državah članicah in dobrim delovanjem notranjega trga.

- 34 Iz tega sledi, da imajo države članice možnost uvedbe ali neuvvedbe različnih izjem iz člena 5 te direktive, in to v skladu s svojimi pravnimi tradicijami, vendar morajo, ko se odločijo uvesti določeno izjemo, to uporabljati dosledno, tako da ta ne more škoditi ciljem Direktive 2001/29, katerih namen je zagotovitev dobrega delovanja notranjega trga.
- 35 Toda, če imajo države članice možnost sprejetja ali nesprejetja predpisov, ki dovoljuje, da se reproduciranje v zasebne namene lahko opravi tudi iz nezakonitega vira, bi zaradi tega vsekakor nastala škoda za dobro delovanje notranjega trga.
- 36 Drugič, iz uvodne izjave 22 te direktive izhaja, da se cilja ustrezne podpore razširjanju kulture ne sme doseči z žrtvovanjem strogega varstva pravic ali z dopuščanjem nezakonitih oblik distribuiranja ponarejenih ali piratskih del.
- 37 Tako pa ni mogoče dopustiti nacionalnega predpisa, ki nikakor ne razlikuje med kopijami v zasebne namene, ki se naredijo iz zakonitih virov, in tistimi, ki se naredijo iz ponarejenih ali piratskih virov.
- 38 Poleg tega lahko ob njegovi uporabi nacionalni predpis, kakršen je ta v postopku v glavni stvari, na podlagi katerega se ne dela razlike med tem, ali je vir, iz katerega se opravi reproduciranje v zasebne namene, zakonit ali nezakonit, krši nekatere pogoje iz člena 5(5) Direktive 2001/29.
- 39 Prvič, priznanje, da se tako reproduciranje lahko opravi iz nezakonitega vira bi namreč opogumilo promet s ponarejenimi ali piratskimi deli, kar bi nujno zmanjšalo obseg zakonite prodaje ali drugih transakcij v zvezi z varovanimi deli, tako da bi se škodilo normalnemu izkoriščanju teh del.
- 40 Drugič, uporaba takega nacionalnega predpisa lahko ob upoštevanju ugotovitve iz točke 31 te sodbe povzroči neupravičeno škodo imetnikom avtorske pravice.
- 41 Iz zgornjih ugotovitev je razvidno, da je treba člen 5(2)(b) Direktive 2001/29 razlagati tako, da ne vključuje primera kopij v zasebne namene, narejenih iz nezakonitega vira.
- 42 V enakih okoliščinah člena 5(5) Direktive 2001/29 predložitveno sodišče sprašuje tudi, ali je treba za presojo skladnosti nacionalnega predpisa, kakršen je ta v postopku v glavni stvari, s pravom Unije upoštevati tudi to, da tehnični ukrepi v smislu člena 6 te direktive, na katere se nanaša člen 5(2)(b) navedene direktive, v času izvajanja tega predpisa ne obstajajo ali še ne obstajajo.
- 43 Sodišče je v zvezi s tem že presodilo, da so tehnični ukrepi, na katere se sklicuje v besedilu člena 5(2)(b) Direktive 2001/29, namenjeni omejevanju dejanj, ki jih imetniki pravic niso dovolili, torej zagotavljanju pravilne uporabe te določbe ter tako preprečevanju dejanj, pri katerih se ne bi spoštovali strogi pogoji, ki jih ta določba nalaga (glej v tem smislu sodbo VG Wort in drugi, od C-457/11 do C-460/11, EU:C:2013:426, točka 51).
- 44 Poleg tega, ker so države članice – in ne imetniki pravic – tiste, ki uvedejo izjemo razmnoževanja v zasebne namene in za namene takšnega razmnoževanja dovolijo to uporabo del ali predmetov sorodnih pravic, je zato država članica, ki je z uvedbo te izjeme dovolila izdelavo kopije v zasebne namene, pristojna za zagotovitev pravilne uporabe navedene izjeme in s tem za omejevanje dejanj, ki jih imetniki pravic niso dovolili (glej v tem smislu sodbo VG Wort in drugi, EU:C:2013:426, točki 52 in 53).
- 45 Iz točk 39 in 40 te sodbe pa izhaja, da nacionalni predpis, kakršen je ta v postopku v glavni stvari, ki položaja, v katerem je vir, iz katerega se opravi reproduciranje v zasebne namene, zakonit, ne razlikuje od položaja, v katerem je ta vir nezakonit, ne more zagotavljati pravilne uporabe izjeme razmnoževanja v zasebne namene. Okoliščina, da ne obstaja nikakršen tehnični ukrep, ki bi ga bilo mogoče uporabiti za boj proti nezakonitemu razmnoževanju v zasebne namene, ne more omajati te ugotovitve.

- 46 Iz tega sledi, da pri presoji skladnosti nacionalne zakonodaje, kakršna je ta v postopku v glavni stvari, s pravom Unije ni treba upoštevati, da tehnični ukrepi v smislu člena 6 Direktive 2001/29, na katere se sklicuje člen 5(2)(b) navedene direktive, ne obstajajo oziroma še ne obstajajo.
- 47 Nazadnje, ugotovitve, do katere je Sodišče prišlo v točki 41 te sodbe, ni mogoče ovreči ob upoštevanju pogoja „pravičnega nadomestila“, določenega v členu 5(2)(b) Direktive 2001/29.
- 48 V zvezi s tem je treba spomniti, da morajo v skladu s to določbo države članice, ki se odločijo za uvedbo izjeme za razmnoževanje v zasebne namene, v nacionalnem pravu določiti plačilo „pravičnega nadomestila“ imetnikom pravic.
- 49 Prav tako je treba spomniti, da bi bila razlaga, v skladu s katero bi lahko države članice, ki so uvedle izjemo razmnoževanja v zasebne namene, kot jo določa pravo Unije in ki v skladu z uvodnimi izjavami 35 in 38 te direktive kot bistveni element zajema pojem „pravično nadomestilo“, nedosledno in neuskkljeno prosto določale merila, ki bi se lahko spreminjala od ene države članice do druge, v nasprotju s ciljem navedene direktive, ki je namenjena usklajevanju določenih vidikov avtorske pravice in sorodnih pravic v informacijski družbi ter preprečevanju izkrivljanja konkurence na notranjem trgu zaradi razlik v zakonodajah držav članic (glej v tem smislu sodbo Padawan, C-467/08, EU:C:2010:620, točki 35 in 36).
- 50 V skladu s sodno prakso Sodišča je namen takšnega nadomestila nadomestiti škodo, ki avtorjem nastane z razmnoževanjem v zasebne namene njihovih varovanih del brez njihovega dovoljenja, tako da je treba pravično nadomestilo šteti za protidajatev za škodo, ki avtorjem nastane zaradi takšnega razmnoževanja brez njihovega dovoljenja (glej v tem smislu sodbo Padawan, EU:C:2010:620, točke 30, 39 in 40).
- 51 Tako mora načeloma oseba, ki je povzročila tako škodo, to je oseba, ki je razmnoževala zaščiteno delo, ne da bi prej prosila za dovoljenje imetnika pravic, nadomestiti nastalo škodo s tem, da financira nadomestilo, ki bo izplačano temu imetniku (glej v tem smislu sodbi Padawan, EU:C:2010:620, točka 45, in Stichting de Thuiskopie, C-462/09, EU:C:2011:397, točka 26).
- 52 Sodišče je kljub temu priznalo, da imajo države članice – ob upoštevanju praktičnih težav v zvezi s sistemom pravičnega nadomestila – možnost, da za financiranje pravičnega nadomestila uvedejo pristojbino, ki se ne naloži neposredno zadevnim zasebnikom, temveč tistim, ki lahko znesek te pristojbine vključijo v ceno dajanja na voljo opreme, aparatov in nosilcev za reproduciranje, ali v ceno reproduciranja, pri čemer morajo breme navedene pristojbine nazadnje nositi zasebni uporabniki, ki plačajo to ceno (glej v tem smislu sodbi Padawan, EU:C:2010:620, točki 46 in 48, in Stichting de Thuiskopie, C-462/09, EU:C:2011:397, točki 27 in 28).
- 53 Drugič, iz uvodne izjave 31 Direktive 2001/29 je razvidno, da mora sistem pristojbine, ki ga uvede zadevna država članica, zagotoviti pravično ravnotežje med pravicami in interesi avtorjev, ki so upravičeni do pravičnega nadomestila, na eni strani ter pravicami in interesi uporabnikov varovanih del na drugi.
- 54 Toda sistem pristojbine za razmnoževanje v zasebne namene, kakršen je ta v postopku v glavni stvari, ki pri izračunu pravičnega nadomestila, ki ga je treba plačati upravičencem, položaja, v katerem je vir, iz katerega se opravi reproduciranje v zasebne namene, zakonit, ne razlikuje od položaja, v katerem je ta vir nezakonit, ne spoštuje pravičnega ravnotežja, navedenega v prejšnji točki.
- 55 V takšnem sistemu se namreč povzročena škoda in torej znesek pravičnega nadomestila, ki ga je treba plačati upravičencem, izračuna na podlagi merila škode, povzročene avtorjem, tako zaradi reproduciranja v zasebne namene iz zakonitega vira kot tudi zaradi reproduciranja iz nezakonitega

vira. Tako izračunani znesek se nato na koncu vključi v ceno, ki jo uporabniki varovanih predmetov plačajo ob dajanju na voljo opreme, aparatov in nosilcev, ki omogočajo razmnoževanje v zasebne namene.

- 56 Tako so vsi uporabniki, ki kupijo takšno opremo, aparate ali nosilce, posredno kaznovani, saj s tem, da nosijo breme pristojbine, ki je določena ne glede na to, ali je vir, iz katerega se to reproduciranje opravi, zakonit ali nezakonit, nujno prispevajo k nadomestilu za škodo, povzročeno z reprodukcijami v zasebne namene iz nezakonitega vira, ki niso dovoljene z Direktivo 2001/29, in morajo tako prevzeti dodatni nezanimarljiv strošek za razmnoževanje v zasebne namene, ki je zajeto z izjemo iz člena 5(2)(b) te direktive.
- 57 Toda ni mogoče šteti, da tak položaj izpolnjuje pogoj pravičnega ravnotežja, ki ga je treba najti med, prvič, pravicami in interesi upravičencev do pravičnega nadomestila, in drugič, navedenimi uporabniki.
- 58 Glede na vse navedeno je treba na prvo in drugo vprašanje odgovoriti, da je treba pravo Unije, zlasti člen 5(2)(b) Direktive 2001/29 v povezavi s členom 5(5) razlagati tako, da nasprotuje nacionalnemu predpisu, kakršen je ta v postopku v glavni stvari, ki položaja, v katerem je vir, iz katerega se opravi reproduciranje v zasebne namene, zakonit, ne razlikuje od položaja, v katerem je ta vir nezakonit.

Tretje vprašanje

- 59 Predložitveno sodišče s tretjim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba Direktivo 2004/48 razlagati tako, da se lahko uporablja za postopek, kakršen je ta v postopku v glavni stvari, v katerem zavezanci za plačilo pravičnega nadomestila navedenemu sodišču predlagajo, naj odloči v škodo omenjene organizacije, ki je pooblaščenca za pobiranje in razdeljevanje tega nadomestila imetnikom avtorskih pravic, in ki temu predlogu oporeka.
- 60 Opozoriti je treba, da je namen Direktive 2004/48 zagotovitev spoštovanja pravic intelektualne lastnine z uvedbo – v ta namen – različnih ukrepov, postopkov in pravnih sredstev znotraj držav članic.
- 61 Sodišče je presodilo, da določbe Direktive 2004/48 niso namenjene temu, da urejajo vse vidike pravic intelektualne lastnine, ampak le tiste, ki se nanašajo na spoštovanje teh pravic in na poseg v te pravice, tako da se določijo učinkovita pravna sredstva za preprečevanje, odpravo ali popravilo kakršnihkoli kršitev obstoječih pravic intelektualne lastnine (glej sodbo Bericap Záródástechnikai, C-180/11, EU:C:2012:717, točka 75).
- 62 Iz člena 2(1) Direktive 2004/48 je poleg tega razvidno, da zadevne določbe zgolj zagotavljajo uveljavitev različnih pravic, ki jih imajo osebe, ki so pridobile pravice intelektualne lastnine, torej imetniki teh pravic, in jih ni mogoče razlagati tako, da urejajo različne ukrepe in postopke, ki so na voljo osebam, ki niso imetnice teh pravic, in ki se ne nanašajo le na kršitev teh pravic (glej v tem smislu sodbo Bericap Záródástechnikai, EU:C:2012:717, točka 77).
- 63 Toda postopek, kakršen je ta v postopku v glavni stvari, ki se nanaša na obseg ureditve izjeme razmnoževanja v zasebne namene in na njegov vpliv na pobiranje in razdeljevanje pravičnega nadomestila, ki ga morajo v skladu s členom 5(2)(b) Direktive 2001/29 plačati uvozniki in/ali proizvajalci praznih nosilcev, se ne začne s tožbo, ki jo vložijo imetniki pravice, da bi preprečili, odpravili ali popravili kakršnekoli obstoječe kršitve pravic intelektualne lastnine, temveč s tožbo, ki jo vložijo gospodarski subjekti v zvezi s pravičnim nadomestilom, ki ga morajo plačati.
- 64 V teh okoliščinah se Direktiva 2004/48 ne uporabi.

⁶⁵ Glede na zgornje ugotovitve je treba na tretje vprašanje odgovoriti, da je treba Direktivo 2004/48 razlagati tako, da se ne uporabi za postopek, kakršen je ta v postopku v glavni stvari, v katerem zavezanci za plačilo pravičnega nadomestila predložitvenemu sodišču predlagajo, naj odloči v škodo omenjene organizacije, ki je pooblaščen za pobiranje in razdeljevanje tega nadomestila imetnikom avtorskih pravic in ki temu predlogu oporeka.

Stroški

⁶⁶ Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopkih pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (četrti senat) razsodilo:

- 1. Pravo Unije, zlasti člen 5(2)(b) Direktive 2001/29/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. maja 2001 o usklajevanju določenih vidikov avtorske in sorodnih pravic v informacijski družbi v povezavi s členom 5(5), je treba razlagati tako, da nasprotuje nacionalnemu predpisu, kakršen je ta v postopku v glavni stvari, ki položaja, v katerem je vir, iz katerega se opravi reproduciranje v zasebne namene, zakonit, ne razlikuje od položaja, v katerem je ta vir nezakonit.**
- 2. Direktivo Evropskega parlamenta in Sveta 2004/48/ES z dne 29. aprila 2004 o uveljavljanju pravic intelektualne lastnine je treba razlagati tako, da je ni mogoče uporabiti za postopek, kakršen je ta v postopku v glavni stvari, v katerem zavezanci za plačilo pravičnega nadomestila predložitvenemu sodišču predlagajo, naj odloči v škodo omenjene organizacije, ki je pooblaščen za pobiranje in razdeljevanje tega nadomestila imetnikom avtorskih pravic in ki temu predlogu oporeka.**

Podpisi